

I. UVOD I METODOLOGIJA RADA.....	7
1. PREDMET I FORMULISANJE PROBLEMA ISTRAŽIVANJA	7
2. CILJEVI ISTRAŽIVANJA	8
3. UTVRĐIVANJE HIPOTEZE.....	9
4. METODE ISTRAŽIVANJA	10
5. IZVORI SAZNANJA ZA RAD.....	11
II DEFINISANJE POJMOVA.....	12
1. KRIZA I KRIZNI MENADŽMENT	12
2. SANIRANJE.....	14
3. RESTRUKTURIRANJE (REVITALIZACIJA).....	15
4. TURNAROUND – Zaokret.....	16
5. KRIZA INSOLVENCije	17
III PREDUZEĆE KAO SLOŽENA FUNKCIONALNA.....	19
STRUKTURA.....	19
1. O PREDUZEĆU	19
1.1. Ciljevi preduzeća i njegovih podсистema	23
2. VELIČINA PREDUZEĆA	24
2.1. Mala i srednja preduzeća	26
3. RAST PREDUZEĆA.....	28
3.1. Rast kroz kreativnost.....	34
3.2. Rast kroz usmjeravanje	34
3.3. Rasta kroz delegiranje.....	34
3.4. Rast kroz koordinaciju	34
3.5. Rast kroz saradnju.....	34
4. RAZVOJ PREDUZEĆA.....	36
5. ODNOS RASTA I RAZVOJA PREDUZEĆA.....	40
6. METODOLOŠKI PROBLEMI RASTA I RAZVOJA.....	42
PREDUZEĆA.....	42
IV PREDUZETNIČKE KRIZE.....	48
1. KRIZA PREDUZEĆA.....	48
1.1. Promjene su vječne	48
1.1.1. Kriza i promjene	49
1.1.2. Promjene i kriza kao šansa.....	52
1.1.3. Upravljanje promjenama.....	54
1.1.4. Menadžer i promjene	57
1.1.5. Model 7S.....	58
1.2. Uzroci kriza.....	59
1.2.1. Unutrašnji uzroci kriza.....	66
a) Neadekvatna vizija, misija, ciljevi i strategija preduzeća.....	68
b) Neadekvatno upravljanje ljudskim resursima.....	70
c) Neadekvatni resursi.....	72
d) Neadekvatna organizacijska struktura	74

e) Neadekvatan sistem kontrolinga.....	76
f) Neadekvatno planiranje poslovanja	77
g) Neadekvatna komunikacijska politika.....	78
1.2.2. Vanjski uzroci kriza.....	79
a) Vlada i njene regulativne mjere	80
b) Konkurenti	81
c) Potrošači (kupci).....	82
d) Dobavljači.....	84
e) Mediji.....	84
f) Dioničari.....	86
g) Informaciona tehnologija.....	87
V FAKTORI USPJEŠNOSTI SANIRANJA I RESTRUKTURIRANJE	91
1. VRIJEME SANIRANJA	94
1.1. Ekonomsko-finansijske mjere saniranja	104
1.1.1. Autonomne finansijske sanacione mjere	105
a) Pretvaranje aktive u tekuća sredstva.....	105
b) Dovođenje vlastitog kapitala od strane učesnika u društvu.....	107
c) Dovođenje tuđeg kapitala od strane akcionara	107
d) Oslobođanje zaliha	107
e) Snižavanje kapitala	108
1.1.2. Heteronomne finansijske sanacione mjere.....	108
1.2. Strategije saniranja.....	109
1.2.1. Četiri osnovna tipa po Turnhajmu	111
1.2.2. Strategija borbe	112
1.2.2.1. Napad	113
1.2.2.2. Odbrana.....	113
1.2.3. Strategija bijega	114
1.2.4. Saniranje i struktura	115
1.2.5. Strategijske opcije.....	115
1.2.5.1. Ofanzivne strategije	116
a) Diverzifikacione strategije.....	116
b) Strategije promjene.....	116
1.2.5.2. Defanzivne strategije	118
a) Strategije konsolidovanja.....	118
b) Strategije zahtjeva.....	119
2. RESTRUKTURIRANJE PREDUZEĆA.....	120
2.1. Restrukturiranje kao strategija u razvoju.....	122
2.2. Restrukturiranje kao proces	123
2.3. Ciljevi restrukturiranja preduzeća.....	124
2.4. Faktori restrukturiranja preduzeća	125
VI IZLAZ IZ KRIZE KROZ SANIRANJE I RESTRUKTURIRANJE	132
1. PRIVATIZACIJA – VLASNIČKO RESTRUKTURIRANJE.....	132
1.1. Ocjena stanja u preduzećima u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini prije privatizacije.....	132
1.2. Ciljevi privatizacije.....	134
1.3. Proces privatizacije	136

1.4. Modeli privatizacije	137
1.5. O nekim iskustvima i rezultatima privatizacije u Republici Srpskoj.....	140
1.5.1. Rezultati privatizacije u Republici Srpskoj.....	143
1.5.2. Specifičnosti privatizacije u Republici Srpskoj	149
2. FINANSIJSKO RESTRUKTURIRANJE	151
2.1. Eliminisanje prezaduženosti	153
2.2. Poboljšanje bilansnih relacija	153
2.3. Smanjenje finansijskih troškova	153
2.4. Fleksibilnost finansiranja	153
2.5. Poboljšanje finansijskog imidža	154
2.6. Uspostavljanje konkurentnosti na tržištu kapitala	154
2.7. Strožije ekonomisanje sa obrtnim sredstvima.....	155
2.8. Prodaja dijela aktive.....	155
2.9. Smanjenje planiranih investicija.....	155
2.10. Odricanje dividendi.....	156
2.11. Posebni otpisi i rezerve	156
2.12. Pokrivanje gubitaka iz otvorenih rezervi	157
2.13. Smanjenje kapitala	157
2.14. Problemi pribavljanja sopstvenog kapitala u preduzetničkim krizama	158
2.15. Mjere u području stranog / tuđeg finansiranja	158
2.16. Pomjeranje roka dospjeća obaveza	158
2.17. Preobražaj kratkoročnih u dugoročna dugovanja	159
2.18. Odricanje.....	159
2.19. Preobražaj tuđeg u riziko kapital	159
2.20. Preobražaj tuđeg u akcijski kapital	160
2.21. Dodatni krediti banaka.....	160
3. ORGANIZACIONO RESTRUKTURIRANJE.....	160
2.1. Promjene organizacione strukture: pojam i osnovni koncepti.....	161
VII METODOLOGIJA SANIRANJA I RESTRUKTURIRANJA	176
1. ANALIZA I DIJAGNOZA – I FAZA	176
1.1. Preduslovi	176
1.2. Preduzetnički cilj / smisao postojanja.....	177
1.3. Karakteristika poslovanja.....	178
1.4. Cjelovitost.....	178
1.5. Brzina.....	179
1.6. Tok dijagnoze.....	179
1.7. Faza pripreme.....	180
1.8. Workshops, intervjui i analize	181
1.9. Organizacija projekta	181
1.10. Prioriteti	181
1.11. Preduzetnička dijagnoza – pregled	182
2. ELEMENTI MODELA DIJAGNOZE	183
2.1. Intervjui.....	183
2.1.1. Organizacija tehnike ispitivanja.....	183
2.1.2. Teme intervjua	184
2.1.3. Činjenice	185

2.1.4. Organizacija	185
2.1.5. Brojke.....	185
2.1.6. Vrednovanje događaja	185
2.1.7. Raspoloženje i pojava	186
2.1.8. Kako rukovodi:	186
2.1.9. Primjeri nekih pitanja.....	186
2.2. Strategijski pregled i inovativni pregled.....	187
2.2.1. Filozofija smisla/svrhe/cilja	187
2.2.2. Pitanja vezana za preduzetnički cilj.....	190
2.2.3. Strategijski pregled	191
2.2.4. Pitanja iz strategijske kreativne radionice.....	191
2.2.5. Inovativni pregled	192
2.3. Radionice znanja.....	193
2.3.1. Kreativna radionica – Organizacija	194
2.3.2. Kreativna radionica – Tok	197
2.3.3. Kreativna radionica – Koraci	198
2.4. Analiza brojki (kvantitativna analiza).....	200
2.5. Analiza poslova.....	200
2.5.1. Šta su strukture poslova?	200
2.5.2. Katalog poslova	203
2.6. Stvaranje procesno orjentisane organizacije.....	204
2.6.1. Dokumentacija o organizacionim tokovima	204
2.6.2. Organizacija procesa: Model - 5 faza	204
3. PLAN SANIRANJA / RESTRUKTURIRANJA PREDUZEĆA.....	218
3.1. Projekt – organizacija u procesu saniranja i restrukturiranja.....	223
4. IMPLEMENTACIJA PROGRAMA - III FAZA	226
4.1. Veliki neizmireni dugovi	227
4.2. Neprikladno korporativno upravljanje.....	227
4.3. Nejasna organizaciona struktura	228
4.4. Proizvodnja nije vođena tržištem.....	228
4.5. Višak radne snage	229
4.6. Nedostatak marketinških sposobnosti.....	229
4.7. Neadekvatni standardi kvaliteta.....	229
4.8. Zastarjela oprema i proizvodi	230
4.9. Nedostatak informacija o troškovima	230
VIII PRIMJERI RESTRUKTURIRANJA PREDUZEĆA U INOSTRANSTVU	231
1. PRIMJERI PREDUZEĆA U SRBIJI KOJA SU PRIVATIZOVANA ILI PRIPREMLJENA ZA PRIVATIZACIJU KROZ PROCES RESTRUKTURIRANJA	231
1.1. Preduzeće za vodne puteve "Ivan Milutinović" – PIM, AD. Beograd.....	231
1.2. Preduzeće Industrija mesa i konzervi "29 Novembar", Subotica.....	233
1.3. Restrukturiranje EPS-a.....	237
2. RESTRUKTURIRANJE U CRNOJ GORI	239
2.1. Restrukturiranje Luke Bar.....	239
3. MODELI RESTRUKTURIRANJA U NJEMAČKOJ	240
3.1. Model restrukturiranja „Stand alone“ : Adam Opel AG.....	240

3.1.1. Polazna situacija i tok krize	240
3.1.2. Glavni koraci koncepta restrukturiranja.....	241
3.2. Primjer uspjeha iz prakse „PORSCHE AG“	242
3.2.1. Mjere snižavanja troškova	242
3.2.2. Personalne mjere.....	243
3.2.3. Organizacione mjere	244
3.2.4. Informaciono-tehničke mjere.....	244
3.2.5. Optimiranje finansiranja	245
3.2.6. Mjere za oblikovanje tehnološkog portfolija	246
3.2.7. Mjere u fazama nastajanja proizvoda	246
3.2.8. Mjere ključnih dijelova/sektora	247
3.2.9. Mjere uvođenja / lansiranja proizvoda.....	247
3.3. Model restrukturiranja „HERLITZ AG“	248
3.3.1. Ekspanzija u krizu.....	248
3.3.2. Herlitz u procesu restrukturiranja	250
a) Savladavanje indirektnih uzroka krize.....	250
b) Revizija sistema kao jezgra poslovanja	251
c) Restrukturiranje poslovnog sistema.....	253
d) Reorganizovanje poslovnog sistema primjene strategije „2 stuba“	254
e) Restrukturiranje u procesu insolventije.....	256
f) Izgledi nakon uspješno okončanog stečajnog procesa.....	257
3.4. Plan insolventije i njegovo sprovođenje na primjeru privatnog preduzeća Meyermax	258
3.4.1. Istorijat	258
3.4.2. Koncept restrukturiranja	259
a) Poslovni nivo Vešeraj	259
b) Poslovno područje prijema	260
c) Poslovno područje – hemijsko čišćenje	260
d) Posledice za koncept restrukturiranja	260
e) Plan i koncept plana insolventije.....	261
4. MODELI SVJETSKE BANKE	261
4.1. Korporativno restrukturiranje u Koreji	261
4.1.1. Odgovor Vlade.....	262
a) Program korporativnog restrukturiranja je imao 4 objekta:	262
4.1.2. Političke mjere	263
4.2. Decentralizacija poslovanja u skladu sa privatizacijom državnih banaka u Poljskoj	264
5. PREGLED NAJČEŠĆE PRIMJENJIVANIH MJERA ORGANIZACIONOG RESTRUKTURIRANJA PREDUZEĆA.....	266
IX PRIMJERI DEFINISANJA PROGRAMA RESTRUKTURIRANJA PREDUZEĆA U BOSNI I HERCEGOVINI.....	269
X ZAKLJUČAK I PREPORUKE ZA PRAKSU	474
1. ZAKLJUČCI U VEZI POSTAVLJENE HIPOTEZE	474
2. PREPORUKE ZA PRAKSU	477
XI PRILOZI.....	484
XII LITERATURA.....	508